Contributed by William van den Heuvel
dinsdag, 23 april 2013 - Last Updated dinsdag, 23 april 2013

In januari 2010 publiceerden de economen Reinhart en Rogoff het zeer invloedrijke artikel ‘Growth in a Time of Debt’. In dit artikel stelden zij dat de staatsschuld een sterk negatieve invloed op de economie heeft zodra deze boven de kritische grens van 90 procent van het Bruton Nationaal Product (BNP) uitkomt. Er kwam onmiddellijk veel kritiek op het artikel. Andere economen slaagden er niet in om de conclusies van Reinhart en Rogoff te reproduceren en omdat Reinhart en Rogoff het bronnenmateriaal waarop hun onderzoek was gebaseerd geheim hielden bleef onduidelijk waarom hun conclusies niet reproduceerbaar waren. Daarnaast stelden veel economen dat uit het artikel niet bleek dat hoge staatsschulden de oorzaak waren van een slechte economie. Het zou net zo goed andersom kunnen zijn, namelijk dat een slechte economie leidt tot hoge staatsschulden.

Ondanks deze wetenschappelijke controverse werd het artikel in de media en bij politici en bestuurders met groot enthousiasme ontvangen. Eindelijk was er een wetenschappelijke onderbouwing voor de opvatting dat het terugdringen van de staatsschulden de hoogste prioriteit moet hebben. Het feit dat veel economen kritisch waren over het artikel werd genegeerd.

Politiek gezien kwam het onderzoek op een cruciaal moment. Na de kredietcrisis van 2008 werd met grootscheepse stimulerende maatregelen een herhaling van de economische depressie van de jaren dertig voorkomen. Vanaf eind 2009 besloten de meeste westerse regeringen, met name die in Europa, om in de nasleep van de kredietcrisis een frontale aanval te openen op de sociale voorzieningen en de rechten van de werkenden. Het artikel van Reinhart en Rogoff kwam hierbij als geroepen om dit beleid te rechtvaardigen.

Na lang aandringen hebben Reinhart en Rogoff onlangs hun bronnenmateriaal vrijgegeven. En wat blijkt: de conclusies van het artikel zijn gebaseerd op een aantal gênante fouten. Zo hebben ze een aantal landen met een hoge staatsschuld en een goed draaiende economie niet meegenomen in hun verdere berekeningen en hebben zij in een spreadsheet een aantal cellen overgeslagen in een optelling. Na correctie van deze en andere fouten verdwijnt grotendeels het verband tussen de staatsschuld en de prestaties van de economie. Als wordt gekeken naar de volgorde van dit verband, dan blijkt de stijging van de staatsschuld op te treden na een verslechtering van de economie en niet andersom.

Net als het oorspronkelijke artikel komt ook de ontmaskering van het artikel precies op het juiste moment: de negatieve gevolgen van de ingezette bezuinigingen zijn veel groter dan verwacht en de economie dreigt daardoor in een onbeheersbare neerwaartse spiraal terecht te komen.

Er lijkt zich onder de beleidsmakers een nieuwe consensus af te tekenen dat er tijdelijk wat gas terug moet worden genomen met de bezuinigingsdrift. Echter, de doelstelling op lange termijn van de afbraak van de sociale voorzieningen wordt niet losgelaten.

Dit artikel verscheen eerder op Grenzeloos